

חולין דף קי"ז

משנה

חומר בחלב מדם וחומר בדם מבחלב: חומר בחלב, שהחלב יש בו איסור מעילה, וחייבים עליו משום פיגול ונותר וטמא⁷¹⁶, מה שאין כן בדם. וחומר בדם, שהדם נוהג בבהמה וחיה ועוף, בין טמאים ובין טהורים, וחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד.

גמרא

מנין שחלב יש בו מעילה, ודין מעילה ישנו באימוריהם לאחר שנזרק דמן? אמר רבי ינאי, נאמר בפסוק לגבי אימורי פר כהן משיח: "כאשר יורם משור זבח השלמים", וכי מה למדנו משור זבח השלמים, הרי גם כאן האימורים מפורשים? הרי זה בא ללמד ונמצא למד, מקיש שור זבח השלמים לפר כהן משיח. מה פר כהן משיח יש בו מעילה באימורים, אף שור זבח השלמים יש בחלבים מעילה.

אלו רבי חנינא, האם כעורה הדרשה אלית כבש אינה אסורה אלא חלב ששנה רבי בעיניך שלא למדת כך, שלמד

מהכתוב: "כל חלב לה", לרבות אימורי קדשים קלים לעניין מעילה? אמר אביי, צריכים את שני הכתובים. שאם היה כתוב 'חלב' הינו אומרים רק חלב ולא יותרת ושתי כליות, לכן נאמר "כאשר יורם", לימד על כל האימורים שהוקשו לאימורי פר כהן משיח. ואם התורה הייתה כותבת רק "כאשר יורם", הייתי אומר שבשור שאין חלב אליה לא נמעול, לכן נאמר "כל חלב". שאל רב מרי את רב זביד, אם אליה נקראה 'חלב' תיאסר כל אלית כבש באכילה? אמר לו, נאמר: "כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו", לא אסרה תורה אלא דבר השוה בשור וכשב ועז, ואליה אינה נוהגת לא בשור ולא בעז. רב אשי אמר, נאמר: "חלבו האליה", שאינו נקרא 'חלב' סתם. שואלת הגמרא, אלא מעתה לא ימעלו בה שהרי אין לה שם של חלב? אלא מוכח שמבארים כדרב זביד.

716 אם אכלו בטומאת הגוף, חייב שתי חטאות: אחת משום חלב, ואחת משום טומאת הגוף, שהיא בכרת. רש"י.

דבר שנעשה מצוותו אין בו מעילה אמר עולא, למדים שאין בדם איסור מעילה, שנאמר⁷¹⁷: "לכם" שלכם יהא ואינו קדשי

גבוה. דבי רבי ישמעאל תנא, מהכתוב "לכפר", למדים שניתן לכפרה ולא לעניין איסור מעילה. ורבי יוחנן אמר, נאמר: "הוא" משמע שלעולם דינו שוה, לפני כפרה כלאחר כפרה. כשם שלאחר כפרה אין בו מעילה בשיריים⁷¹⁸, אף לפני כפרה אין בו מעילה. שואלת הגמרא, ואולי נלמד להיפך, הוא לאחר כפרה כלפני כפרה: מה לפני כפרה יש בו מעילה אף לאחר כפרה יש בו מעילה? אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו. שואלת הגמרא, והרי תרומת הדשן שנעשתה מצותו לאחר שנתן בצדי המזבח ונבלעה שם במקומה ומועלין בו, שנאמר: "ושמו אצל המזבח" ללמד שטעון שימה וגניזה כיון שאסור בהנאה? דוחה הגמרא, שתרומת הדשן וארבעה בגדי לבן שכהן גדול נכנס בהן לפני ולפנים ביום הכפורים, הם שני כתובין הבאין כאחד, שאין מלמדים.

שואלת הגמרא, דבר זה מובן לחכמים הסוברים שלמדים מהכתוב "והניחם שם" ללמד שטעונין גניזה. אלא לרבי דוסא שאמר שהם כשרים לכהן הדיוט כל השנה⁷¹⁹, הרי שמצינו דבר שנעשה מצוותו ומועלים בו? אלא אומרת הגמרא, שתרומת הדשן ועגלה ערופה⁷²⁰ הם שני כתובים הבאין כאחד, וכל שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין. שואלת הגמרא, ומה יעשה מי שסובר ששני כתובים הבאין כאחד מלמדין⁷²¹? דוחה הגמרא שבשניהם יש מיעוט, לומר שלא ילמדו מהם⁷²².

ממעטים דם מנותר מעילה וטומאה. שואלת הגמרא, וכיון שמצינו שלש כתובים ופגול אין צריך מיעוט מהכתוב למעט מעילה מדם, למה נצרכים? אחד למעט מנותר. שאם נותר ושגג בין בדם ובין בנותר ואכלו, אינו חייב אלא משום דם. ואחד למעט ממעילה, ואחד למעט מטומאה. שאם אכלו

717 ויקרא יז, יא: "כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר".

718 שאין דבר שנעשה מצותו ומועלין בו, שהרי כבר נעשה צורך גבוה ממנו, ולא נקרא 'קדשי ה'. רש"י.

719 והכתוב מלמד שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחר. רש"י.

720 אף על פי שנעשה מצותה – אסורה בהנאה, דכתיב 'וערפו שם' [דברים כא, ד] – שם תהא קבורתה' (כריתות דף ו.י.). רש"י.

721 עמוד ב'.

722 כאן כתוב 'ושמו', ושם נאמר 'הערופה'. רש"י.

בטומאת הגוף, אינו חייב אלא משום דם. אבל מפגול לא צריך קרא למעט. ואם היה הזבח פגול ואכל מדמו, פשוט שאין בו משום פגול. ששנינו במשנה בזבחים, כל שיש דבר אחר שמתיר אותו, בין שהוא מתירו לאדם לאכילה כזריקת הדם, ובין שיש לו מתירין למזבח, כזריקת הדם בעולה⁷²³, חייבין כרת משום פגול אם אכל. אבל כל דבר שאין אחר מתירו אלא הוא מתיר עצמו, כגון הדם, והקומץ, והקטורת, ומנחת כהנים שכולה כליל, אין חייבין עליהם משום פגול⁷²⁴.

הדרן עלך פרק 'כל הבשר'

723 אם לא נזרק דמה – אין אבריה נקטרים, כדכתיב (ויקרא יז, ו) 'וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' והדר 'והקטיר החלב לריח ניחוח'. רש"י.

724 משום דעיקר פגול – בשלמים כתיב, ומינייהו ילפינן: 'מה שלמים יש להם מתירין לאדם ולמזבח חייבין עליהם משום פגול – אף כל כו'. רש"י.

